

Số: 960/KH-SYT

An Giang, ngày 16 tháng 04 năm 2020

KẾ HOẠCH

Triển khai tổ chức các hoạt động truyền thông hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới năm 2020

Căn cứ Công văn số 189/TCDS-TTGD ngày 03 tháng 04 năm 2020 của Tổng cục Dân số-KHHGD về việc hướng dẫn các hoạt động truyền thông hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới (08/5) năm 2020.

Sở Y tế xây dựng kế hoạch triển khai tổ chức các hoạt động truyền thông hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới (08/5) năm 2020 cụ thể như sau:

I. MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU

1. Mục đích:

Tăng cường tuyên truyền, giáo dục cho người dân về nguy cơ của việc kết hôn cận huyết thống với bệnh Thalassemia (tan máu bẩm sinh) cũng như về tầm quan trọng của hoạt động tư vấn, tầm soát, chẩn đoán, điều trị sớm bệnh tật trước sinh và sơ sinh góp phần nâng cao chất lượng dân số góp phần thực hiện tốt các mục tiêu của Nghị quyết số 21-NQ/TW của Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về công tác dân số trong tình hình mới.

2. Yêu cầu:

Các hoạt động kỷ niệm hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới phải xây dựng trong kế hoạch tổng thể sát với tình hình thực tiễn và điều kiện cụ thể ở địa phương; nội dung, thông điệp truyền thông, phương thức truyền thông và các hoạt động chủ yếu phải được triển khai đồng bộ, thống nhất; tổ chức thực hiện tiết kiệm, lồng ghép hiệu quả với các hoạt động truyền thông thường xuyên.

II. CHỦ ĐỀ, NỘI DUNG VÀ KHẨU HIỆU TUYÊN TRUYỀN

1. Chủ đề: Hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới 08/5/2020 là: ***“Cha mẹ hãy thực hiện tầm soát, chẩn đoán và điều trị sớm bệnh, tật trước sinh và sơ sinh vì hạnh phúc gia đình, vì tương lai giống nòi”***.

2. Nội dung tuyên truyền:

Nội dung tuyên truyền Ngày Thalassemia Thế giới (08/5/2020) gồm những nội dung sau đây:

2.1. Bệnh tan máu bẩm sinh:

Bệnh tan máu bẩm sinh (TMBS) là do tan máu di truyền, bệnh có hai biểu hiện nổi bật là thiếu máu và ứ sắt trong cơ thể, nên bệnh nhân phải điều trị suốt

đời, nếu không được điều trị thường xuyên, đầy đủ, sẽ có nhiều biến chứng làm bệnh nhân chậm phát triển thể trạng, giảm sức học tập, lao động...

Việt Nam hiện có khoảng 13 triệu người, tương đương 13% dân số, mang gen bệnh TMBS. Trong đó, tỷ lệ người dân đồng bào dân tộc miền núi chiếm tỷ lệ khá cao, từ 20- 40%, mỗi năm có khoảng hơn 8.000 trẻ em sinh ra bị bệnh TMBS, trong đó khoảng hơn 2.000 trẻ bị bệnh nặng. Tỷ lệ người dân mang gen TMBS ở vùng miền núi, đặc biệt là ở các đồng bào dân tộc thiểu số cao, một trong những nguyên nhân chính là do kết hôn cận huyết.

Riêng sáu dân tộc chủ yếu ở miền núi phía Bắc như Tày, Thái, Mường, Nùng, Dao và H'Mông thì tỷ lệ mang gen và mắc bệnh khá cao như: 26,1% ở dân tộc Tày; 25,5% ở dân tộc Dao, 24,7% ở dân tộc Nùng... Đặc biệt, tại Sơn La, dân tộc Xinh Mun có tỷ lệ mang gen rất cao, lên tới hơn 80%. Tại các địa bàn này, ước tính mỗi năm, khoảng 100.000 trẻ ra đời thì có khoảng 250 trường hợp thai nhi bị phù (không thể sống), khoảng 200 trẻ bị bệnh ở mức độ trung bình đến nặng, là những bệnh nhân sẽ phải điều trị cả đời.

Việt Nam đã có những nỗ lực lớn song việc điều trị mới chỉ giúp cải thiện tốt cuộc sống của người bệnh chứ không thể chữa khỏi bệnh. Chất lượng sống của các bệnh nhân bị TMBS rất thấp, số tử vong lớn. Qua báo cáo, từ năm 2001 đến nay, có tới 20% bệnh nhân chết ở lứa tuổi từ 6-7, nhiều em tử vong ở độ tuổi 16-17, hầu hết các bệnh nhân mắc bệnh nặng không có cơ hội xây dựng gia đình; hiện nay, số lượng bệnh nhân TMBS đã làm các bệnh viện quá tải, tạo áp lực nặng nề lên ngân hàng máu cũng như gánh nặng về chi phí xã hội.

Kinh nghiệm của thế giới cho thấy, có thể phòng bệnh hiệu quả tới 90-95% như khám sức khỏe trước hôn nhân để xác định xem cá nhân có mang gen bệnh hay không, từ đó giúp cho họ có sự lựa chọn đúng đắn về hôn nhân cũng như quyết định mang thai và sinh đẻ nhằm sinh ra những đứa con không mắc bệnh TMBS.

2.2. Tầm soát, chẩn đoán, điều trị sớm bệnh tật trước sinh và sơ sinh:

Mỗi năm, nước ta có khoảng 1,4 triệu trẻ em được sinh ra, trong đó khoảng 40.000 trẻ bị dị tật bẩm sinh, trong số các dị tật, có các bệnh phổ biến như: Down, hội chứng Edwards, dị tật ống thần kinh, suy giáp bẩm sinh, thiếu men G6PD, tăng sản tuyến thượng thận bẩm sinh, tan máu bẩm sinh (Thalassemia) thể nặng và các bệnh lý di truyền, dị tật bẩm sinh khác, do đó việc tầm soát, chẩn đoán trước sinh và sơ sinh là điều rất cần thiết với sự phát triển của trẻ...

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tật, bệnh ở thai nhi và trẻ sơ sinh. Từ các kết quả nghiên cứu ban đầu cho thấy: Tình trạng tật, bệnh ở thai nhi và trẻ sơ sinh tại Việt Nam bắt nguồn từ các nguyên nhân chủ yếu như sai lệch di truyền (bất thường nhiễm sắc thể, rối loạn gene, rối loạn chuyển hóa...); trong quá trình mang thai, bà mẹ tiếp xúc môi trường độc hại (hóa chất, không khí, đất, nước...); mẹ uống thuốc trong 3 tháng đầu của thai kỳ; mẹ mắc các bệnh nhiễm

trùng trong khi mang thai (giang mai, rubella, nhiễm trùng tiêu, nhiễm trùng sinh dục)...

Tư vấn và tầm soát trước sinh là việc sử dụng các biện pháp thăm dò đặc hiệu trong thời gian mang thai tốt nhất là 3 tháng đầu để chẩn đoán xác định các trường hợp mang gen bệnh tan máu bẩm sinh, các bệnh do rối loạn di truyền nhiễm sắc thể ở thai nhi như: hội chứng Down (tam bội thể 21), hội chứng Edwards (tam bội thể 18) và dị tật ống thần kinh... Tư vấn và tầm soát sơ sinh là một biện pháp dự phòng hiện đại, dùng kỹ thuật y khoa nhằm tìm kiếm để phát hiện ra các bệnh liên quan đến nội tiết, rối loạn di truyền ngay khi đưa trẻ vừa ra đời, cho phép phát hiện một số bệnh lý và tật, bệnh bẩm sinh như: thiếu năng trí tuệ, thiếu men G6PD, suy giáp bẩm sinh, tăng sản tuyến thượng thận bẩm sinh và tử vong sớm do bệnh tan máu bẩm sinh... Việc thực hiện tư vấn và tầm soát, chẩn đoán trước sinh và sơ sinh đều rất cần thiết với sự phát triển của trẻ. Bởi một số bệnh nếu được phát hiện, điều trị sớm ngay từ giai đoạn bào thai và sơ sinh sẽ giúp trẻ tránh được những hậu quả nặng nề trong quá trình phát triển về trí tuệ và thể chất sau này.

Sàng lọc trước sinh và sơ sinh là chương trình thực hiện xét nghiệm thường quy cho phụ nữ mang thai 3 tháng đầu, 3 tháng giữa và trong vòng 1 tháng đầu sau sinh để phát hiện sớm các thai kỳ và trẻ sơ sinh có nguy cơ về bệnh lý di truyền như thiếu men G6PD, bệnh lý nội tiết như suy giáp bẩm sinh, dị tật ống thần kinh (thai vô sọ, nứt đốt sống), bệnh về nhiễm sắc thể như hội chứng Down và các dị tật bẩm sinh khác ảnh hưởng đến sức khỏe, phát triển thể chất tâm thần của trẻ.

3. Khẩu hiệu tuyên truyền:

- *Chung tay hành động vì bệnh tan máu bẩm sinh.*
 - *Chung tay đẩy lùi bệnh tan máu bẩm sinh vì sức khỏe dòng máu Việt. -*
- Hãy thực hiện tư vấn, tầm soát, chẩn đoán, điều trị bệnh, tật trước sinh và sơ sinh góp phần nâng cao chất lượng dân số.*
- *Cha mẹ hãy thực hiện tầm soát, chẩn đoán và điều trị sớm bệnh, tật trước sinh và sơ sinh vì hạnh phúc gia đình, vì tương lai giống nòi.*
 - *Tầm soát trước sinh và sơ sinh vì những đứa con khỏe mạnh.*
 - *Không tảo hôn, kết hôn cận huyết thống để bảo vệ giống nòi.*

III. HOẠT ĐỘNG TRUYỀN THÔNG

Trước diễn biến phức tạp của dịch Covid – 19, để chủ động thực hiện biện pháp phòng chống, căn cứ vào tình hình thực tế của địa phương để linh hoạt triển khai các hoạt động cho phù hợp, xác định đúng trọng tâm, trọng điểm, đối tượng theo tinh thần an toàn, hiệu quả tiết kiệm.

- Nhân bản và cấp phát tờ rơi, tờ bướm, sách mỏng, bản tin... về các nội dung bệnh tan máu bẩm sinh; tư vấn, tầm soát, chẩn đoán, điều trị trước sinh và sơ sinh cho các nhóm đối tượng.

- Phối hợp với các cơ quan truyền thông như Báo An Giang, Đài PT-TH An Giang tăng cường phát sóng đăng tải các tin, bài, phóng sự... có nội dung về bệnh tan máu bẩm sinh nói riêng cũng như tư vấn, tầm soát, chẩn đoán, điều trị trước sinh nói chung.

- Mở rộng các hình thức truyền thông hiện đại cung cấp thông tin, tư vấn qua internet, trang tin điện tử, mạng xã hội, điện thoại di động và các phương tiện truyền tin khác; tăng cường truyền thông trên các trang tin có nhiều người truy cập, các trang tin mà vị thành niên/thanh niên, nam giới và phụ nữ trong độ tuổi sinh đẻ ưa thích và quan tâm.

- Thường xuyên cập nhật và đưa tin các thông tin về bệnh tan máu bẩm sinh, tư vấn, tầm soát, chẩn đoán, điều trị trước sinh và sơ sinh trên đài phát thanh của huyện, thị, thành phố và trạm truyền thanh của xã, phường, thị trấn... lồng ghép với các nội dung thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch bệnh COVID-19.

IV. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Chi cục Dân số - KHHGD tỉnh:

- Tham mưu trình Ban chỉ đạo công tác Dân số - KHHGD tỉnh ra thông báo treo băng rôn, khẩu hiệu tuyên truyền hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới 08/5/2020.

- Xây dựng kế hoạch trình Sở Y tế ban hành kế hoạch triển khai tổ chức các hoạt động truyền thông hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới (08/5) năm 2020.

- Phối hợp với Đài phát thanh – Truyền hình đẩy mạnh tuyên truyền, phổ biến về chủ đề và thông điệp về Ngày Thalassemia Thế giới.

- Cung cấp thông tin, tư vấn, tầm soát, chẩn đoán, điều trị sớm bệnh tật trước sinh và sơ sinh qua Tổng đài tư vấn vệ tinh **“Hạnh phúc cho mọi nhà” 1900.54.55.86** và qua trang mạng <http://giadinh.net.vn>

2. Trung tâm Y tế huyện, thị xã, thành phố:

- Tham mưu trình với Ban chỉ đạo công tác Dân số - KHHGD huyện, thị xã, thành phố ra thông báo treo băng rôn, khẩu hiệu tuyên truyền hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới.

- Xây dựng kế hoạch thực hiện các hoạt động truyền thông hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới (08/5) năm 2020.

- Đẩy mạnh tuyên truyền chủ đề, nội dung và khẩu hiệu tuyên truyền hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới trên đài phát thanh huyện, thị xã, thành phố.

- Thường xuyên cập nhật thông tin và cung cấp thông tin về tầm soát, chẩn đoán, điều trị trước sinh và sơ sinh qua trang mạng <http://giadinh.net.vn>, và tư vấn cho đối tượng là vị thành niên/thanh niên, nam giới và phụ nữ trong độ tuổi sinh đẻ qua internet, trang tin điện tử, mạng xã hội, điện thoại di động và các trang tin có nhiều người truy cập, đồng thời thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch bệnh.

3. Trạm y tế xã, phường, thị trấn:

- Tham mưu trình với Ban chỉ đạo công tác Dân số - KHHGD xã, phường, thị trấn ra thông báo treo băng rôn, khẩu hiệu tuyên truyền hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới.

- Xây dựng kế hoạch thực hiện các hoạt động truyền thông hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới (08/5) năm 2020.

- Cung cấp tin, bài về chủ đề, nội dung và khẩu hiệu tuyên truyền hưởng ứng Ngày Thalassemia Thế giới trên trạm truyền thanh xã, phường, thị trấn.

- Treo băng rôn, khẩu hiệu ở các trục giao thông chính, các trụ sở.

- Thường xuyên cập nhật thông tin và tư vấn về tình hình bệnh tan máu bẩm sinh, bệnh do rối loạn di truyền nhiễm sắc thể, bệnh bẩm sinh, về nguyên nhân gây bệnh và các giải pháp chủ yếu trong điều trị và phòng, chống thông qua: các hoạt động cung cấp tờ rơi ... cùng với việc thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch bệnh.

Trên cơ sở kế hoạch này, đề nghị Trung tâm Y tế huyện, thị, thành phố căn cứ vào tình hình thực tiễn tại địa phương, phối hợp với các sở, ban, ngành, đoàn thể chủ động xây dựng kế hoạch chi tiết, gửi về Phòng Nghiệp vụ - Truyền thông thuộc Chi cục Dân số - KHHGD.

Kế hoạch tổ chức thực hiện **trước ngày 02/5/2020** và báo cáo kết quả thực hiện **trước ngày 25/5/2020**./.

Nơi nhận:

- Vụ Truyền thông-Giáo dục (Tổng cục DS);
- Ban Giám đốc Sở Y tế;
- Lãnh đạo Chi cục Dân số - KHHGD;
- Các phòng trực thuộc Chi cục;
- Trung tâm Y tế huyện, thị, thành phố;
- Lưu: VT, NVY.

**KT. GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC**

Phan Văn Điền Phương